

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ยุทธศาสตร์ของจีนต่อเอเชียสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง : ค.ศ.2013-2016
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปัญญาพร มกรพงษ์
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การระหว่างประเทศและการทูต รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.จุลชีพ ชินวรรโณ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์ของจีนต่อเอเชียในสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง : ค.ศ.2013-2016” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง โดยพิจารณาความคิดของ สี จิ้นผิง เกี่ยวกับ “ความฝันของจีน” (Chinese Dream) และยุทธศาสตร์ของจีนต่อเอเชีย ตลอดจนวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางด้านความมั่นคง โดยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้มุ่งฟื้นฟูพลัง (Rejuvenation) ความเจริญรุ่งเรืองและความมั่งคั่งของประเทศจีนให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี สร้างจีนให้เป็นประเทศที่พัฒนาก้าวหน้าในทุกด้าน และเข้มแข็งทางการทหาร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ใช้แนวศึกษาเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) ของ Robert O. Keohane และ Joseph S. Nye ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสถาบัน และแนวศึกษาสภาพจริงนิยมใหม่ (Neo-realism) ของ Kenneth Waltz ที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างระหว่างประเทศ (international structure) มาเป็นกรอบในการอธิบายยุทธศาสตร์ของจีนต่อเอเชีย

การวิเคราะห์ด้วยแนวศึกษาทั้งสองพบว่า ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ไม่เพียงดำเนินยุทธศาสตร์ต่อเอเชียในมิติทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจแบบพหุภาคีอันประกอบด้วย ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบเศรษฐกิจ หนึ่งเส้นทาง” (One Belt, One Road : OBOR) การจัดตั้ง “ธนาคารการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย” (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) และการผลักดันความร่วมมือแบบพหุภาคีด้วย “ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค” (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP) และกระชับความร่วมมือระหว่างจีนและกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียให้แน่นแฟ้น อันจะนำไปสู่การสร้าง “ประชาคมที่มีชีวิต

กรรมร่วมกัน” (Community of Common Destiny) แต่ในขณะเดียวกัน สี จิ้นผิง ได้ให้ความสำคัญกับมิติความมั่นคงที่มุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของกองทัพจีนให้ทันสมัยแข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งดำเนินนโยบายที่ค่อนข้างแข็งกร้าวกับประเทศเพื่อนบ้านที่ขัดแย้งกับจีนเพื่อรักษาผลประโยชน์ด้านอธิปไตยและรักษาบูรณภาพแห่งดินแดน

โครงสร้างระบบระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงจากระบบสองขั้ว (Bi-Polar) ในช่วงสงครามเย็นมาเป็นระบบขั้วเดียว (Uni Polar) ที่สหรัฐอเมริกาทรงอำนาจมากที่สุดมาสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi Polar) ในปัจจุบัน โดยประเทศขนาดใหญ่ในหลายภูมิภาคได้ทวีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เช่น กลุ่ม BRICS เป็นต้น บทบาทของประเทศเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่ออำนาจในโลก อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนทวีความซับซ้อนมีทั้งการแข่งขันขั้วเดียวและร่วมมือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกาภายใต้ประธานาธิบดี บารัค โอบามา ได้ดำเนินยุทธศาสตร์ “หันมาเน้นเอเชีย” (Pivot to Asia) อีกทั้งเพิ่มกำลังทหารเข้ามาประจำอยู่ในเอเชีย-แปซิฟิกมากขึ้นทำให้จีนมองสหรัฐอเมริกาด้วยความไม่ไว้วางใจยิ่งไปกว่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่นพันธมิตรของสหรัฐอเมริกานั้นมีความตึงเครียดเนื่องจากความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในทะเลจีนตะวันออก อีกทั้งความตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลีจากการที่เกาหลีเหนือทดลองอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธบ่อยครั้ง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสมาชิกบางประเทศในประชาคมอาเซียนนั้นมีความตึงเครียดมากขึ้นจากข้อพิพาทในทะเลจีนตอนใต้ ทำให้จีนพัฒนากองทัพให้ทันสมัยและเข้มแข็ง อีกทั้งดำเนินยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงที่แข็งกร้าว

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ของจีนต่อเอเชียมีทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจที่จะช่วยลดความตึงเครียดอันเนื่องมาจากมิติทางด้านความมั่นคงที่ทวีความแข็งกร้าว แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในผู้นำสหรัฐอเมริกามาเป็นประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งได้ประกาศถอนสหรัฐอเมริกานอกจากความร่วมมือพหุภาคี “ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก” (Trans-Pacific Partnership : TPP) โดยหันมาเจรจาการค้าเสรีแทนซึ่งจะทำให้บทบาททางเศรษฐกิจของจีนในเอเชีย-แปซิฟิกเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกายังคงแสดงบทบาททางด้านความมั่นคงในทะเลจีนตอนใต้ด้วยการอ้างเสรีภาพในการเดินเรือ และอาจนำไปสู่การเผชิญหน้ากับจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพในเอเชีย-แปซิฟิกในอนาคต

คำสำคัญ : ความฝันของจีน, หนึ่งแถบเศรษฐกิจ หนึ่งเส้นทาง, ธนาคารการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย, ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค, หันมาเน้นเอเชีย